

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/zolnierze-wykleci/66762,Trzy-lata-w-ziemiance-Krotka-historia-ukrywania-sie-braci-Ignacego-i-Pawla-Albin.html>

ARTYKUŁ

Trzy lata w ziemiance. Krótka historia ukrywania się braci Ignacego i Pawła Albinów w Puszczy Noteckiej

OKRES HISTORYCZNY

(1948-1956) Stalinizm w Polsce

Autor: ELŻBIETA WOJCIESZYK 04.05.2020

W 1941 r. Ignacy i Paweł Albinowie z wcielonej do Rzeszy niemieckiej Wielkopolski trafili do GG i zamieszkali w pow. Jędrzejów. Działały tam grupy

zbrojne NSZ. Bracia przyłączyli się do nich.

W maju 1944 r. dwa oddziały NSZ, jeden pod dowództwem Stanisława Hajduka ps. „Roman”, a drugi pod dowództwem Pawła Albina ps. „Bogdan”, znalazły się w okolicach gminy Małogoszcz, gdzie trafiły na dziesięciu uzbrojonych w karabiny i mówiących po rosyjsku partyzantów – sowieckich skoczaków spadochronowych, którzy zajęli zabudowania wiejskie we wsi Sabianowo. O stacjonującym oddziale partyzantów sowieckich poinformowano dowódcę okręgu NSZ, który zarządził obławę i wydał rozkaz oddziałom znajdującym się w pobliżu, aby podjęli z nimi walkę. Zarządzono alarm. Następnego dnia, 8 maja 1944 r., Hajduk ps. „Roman” i przebywający w jego oddziale dowódca okręgu ps. „Szczęsny” wysłali łącznika do oddziału Albina ps. „Bogdan”, aby przybył również ze swymi ludźmi pod zabudowania w Sabianowie. W chwili wykonywania okrążenia nastąpiła wymiana strzałów. Zabitych pogrzebano w lesie sabianowskim.

Arkusz informacyjny
„dossier” na podejrzanych o przestępstwa przeciw Państwu

12

„Dossier” Nr. _____ (Nazwa jednostki składającej „dossier”) Nr. skrowidzów			
1. Nazwisko i imię	Albin Ignacy		
2. Pseudonim partyzancki i nazwa oddziału	„Sgroźny”		
3. Imiona rodziców i nazwiska przodków	Anton i Agata z d. Ben		
4. Data i miejsce urodzenia	1. V. 1908. Włocławek pow. Jędrzejów		
5. Przynależność partyzancka	poliska		
6. Narodowość	podana polska deklarowana polska	Wyznanie	wg. metryki rzymsko-katolicki deklarowane rzymsko-katolicki
7. Stan cywilny	1) kawaler 2) żonaty 3) wdowiec 4) rozwiedziony 5) inny (także rozwiedziony) 6) niezamężny	Nazwisko, imię i adres zamieszkania Imię (także rozwiedziony)	
8. Czy posiada rodzimą ziemię	Imiona, wieś i kłosaż data		
9. Czy posiada, posiada przetrzymuje, posiada w posiadaniu, posiada w użytku, posiada w użytku, posiada w użytku	Stosunki genealogiczne		
10. Stosunek do współpracowników			
11. Zawiadanie i miejsce pracy	wyrenony deklarowane wyrenony miejsce pracy	szofer wieloletni na gospodarstwie	

Ignacy Albin - podejrzany o przestępstwa przeciw tzw. państwu. Z zasobu IPN (tu i dalej z jednostki archiwalnej o sygnaturze: IPN Po 08/840 t. 1)

Informacja: inf. no. "Jurek"
 Przekaz. Ref. Inf. Tabela 72.
 Data: 5/9.1954 r.

Dzieło tajne.
 =====

Podległość organów pow. 103
 =====

W niedziale rozmawiałem z Albinem Walerianem, gdzie on był w stanie poinformować i mnie oświadczył, że był w stanie co najmniej sprawniejszy niż, że nie było jego bratem, że przetrwał tak długo nie może być dlatego, że w kraju komunistów rok za rokami coraz bardziej się wzmagał.

Dalej mówił, że albo wuj Ignacy się musiał ukrywać, a nie uciekać, że w przypadku rodu byłby już na wojnie, wtedy zastąpiłby ich odwrót wtedy dopiero pojawił się Albin i powiedział, że ucieka.

Miał nadzieję, że je sam ucieka, że byłby mógł zostać Komunistów bądź a tym, jest ich dużo dużo, powiedział że tak dobrze uciekał przedtym gdzieś w kraju w czasie, że był w Warszawie, że nie powrócił do ojczyzny, a tam można było się do Żywej Armii, a długo i nie było tam trudniej, że nie było organizacji partyzanckiej, że wuj Ignacy nie miał na to, aby wrócić do kraju.

I ja mówił, że kiedyś obliczone to jest, to bramy też poszły, a on powiedział, że nie się obliczone było, że nie było, że nie było terminu wuj Ignacy na swoją krótką nie wiadomo, detalicznie je obliczaniem Komunistów, żółci i Przewodniczący emigracji i nie widzę groźb.

" Jurek "

S a d a n i e :
 Opisano faktycznie możliwość ukrywania się Albinie w Lesku, zapodać położenie gospodarstwa, oblicza polityczne, zamieszkałe z Albinem gospodarstwa - obywateli, komunistycznych kontaktów i charakter ich. W stosunku do wujka podjęciem a Lesku, wujek wkrótce to same czynniki co w stosunku do wujka w Lesku. Wskazano także na ucieczkę wujka w czasie rozmowy z Albinem Walerianem i Albinem Walerianem, że obywateli przedmiotowego gospodarstwa, które rozmowa przeprowadził ich na wuj, że nie się zmienił i jego wujek a wujek i tymczasem z planami wujka nie wzmagał się. Rozmowa na wszelkie tematy z wujem, a raczej odpowiedzieć im na pytania.

Informacje :
 Na spotkanie przeprowadzili dwa osobne rozmowy na temat ucieczki nie przekazywać informacji, że, powiedział że tylko to pisze, co mi mówił, a nawet woli się ograniczyć, że tego co dobre nie mówi, to nigdy nie pisze, to on nie, że listy wujka wuj nie są, dlatego że mógłby być nawet siedzieć do wieczna. Inf. na spotkanie się stała publicznie a przygotowała materialem, więc tymczasem nie uciekał. potężnie obrotu na wujka podstroną Tomasz utraczone L.P. w nie przekazywać poboj komisji.

Jeden z licznych śladów pracy agenty. Z zasobu IPN

AA 14

Arkusze informacyjny
 „dossier” na podejrzanych o przestępstwa przeciw Państwu

„Dossier”		
Nr.	(Nazwa jednostki zakladającej „dossier”)	Nr. skrócony
1.	Nazwisko i imię <i>Albin Paweł</i>	
2.	Podstawny adres <i>Bogdan - Albin</i>	
3.	Imiona rodziców <i>Antoni i Agata z Kien</i>	
4.	Data i miejsce urodzenia <i>14.11.1914 w Kienie pow. Jeleniowa</i>	
5.	Przynależność partyjna <i>polak</i>	
6.	Nazwa i adres <i>polak</i>	W pracy <i>sz. przyk. zagon. bratki</i>
7.	Stan cywilny 1. żona 2. wdowa 3. kawaler 4. rozwodzony	Wzrost i waga <i>bratki</i>
8.	Czy posiada rodzim. dom	Imiona, wiek i stan dom
9.	Czy brał udział w strajkach politycznych, społecznych i innych	Stronki parafialskie
10.	Stanowisko lub wykształcenie	
11.	Zawód i miejsce pracy	wykonany faktycznie wykonany miejsc. pracy <i>PSS Czerwona</i>

Paweł Albin miał w UB analogiczne "dossier". Z zasobu IPN

Aresztowanie i brawurowa ucieczka

Ziemianka, w której mieszkali, była dobrze zamaskowana – rosły nad nią drzewa i trawa, wejście było w oddali. Mieściły się tam dwa polowe łóżka i piecyk. Wchodząc, sypali za sobą pieprz i tabakę, aby psy ich nie wyczuły.

Po wojnie komunistyczny aparat bezpieczeństwa poszukiwał wszystkich żołnierzy podziemia niepodległościowego, ale ze szczególną zaciętością ścigał żołnierzy NSZ.

Poszukiwania Ignacego i Pawła Albinów były prowadzone przez UB w Jędrzejowie już w 1950 r. W 1953 r. PUBP w Jędrzejowie podjęło decyzję o założeniu agenturalnego rozpracowania pod kryptonimem „Morderca”.

Ignacego Albina ps. „Groźny” i Pawła Albina ps. „Bogdan”, zamieszkałych na obrzeżach Puszczy Noteckiej w Komorzewie powiat Czarnków, aresztowano 17 września 1953 r. i skutych razem kajdankami, konwojowano pociągiem na trasie Warszawa-Kielce. Podczas tej podróży, 18 września 1953 r., bracia Albinowie zbiegli w nieznanym kierunku, zabierając, jak pisano w raportach UB, konwojentom teczkę służbową z dokumentami.

Już wcześniej mieli dobrą okazję, aby zbiec konwojentom na stacji w Bzowo-Goraju, ale nie chcieli narażać rodziny. Udało im się to cztery stacje przed Kielcami, kiedy pociąg skręcił i słońce świecące na czuwającego konwojenta uśpiło go. Drugi konwojent już wcześniej zasnął. Ten moment wykorzystali Albinowie i zabierając teczkę z dokumentami wyszli z przedziału. Pasażerowie z korytarza szybko usunęli się dzięki pomocy konduktora i bracia wyskoczyli z wagonu. Biegli około 5 kilometrów. Po drodze na kamieniu rozbili kajdanki. Doszli do stacji kolejowej i pociągiem wrócili do Poznania i dalej do Ciężynia, przed Czarnkowem. Tam wysiedli na drugą stronę pociągu i schowali się w rowie.

" Z A R Z Y C Z A N I E "

Czarnków, dnia 27 lipca 1954 r.
 101115.15.54

Do: W.J.U.P. w Czarnkowie
 Data:

P O S T A N O W I E N I E

o założeniu sprawy agenturalno-poszukiwawczej na ukrywających się bandytach na terenie tutaj, powiatu.

Je Referent Terencow Kubiak Edward st. starsz. W.J.U.P. Czarnków, na podstawie otrzymanego polecenia z W.J.U.P. Poznań z dnia 21 września 1953 r. dot. wszczęcia doręzanego poszukiwania za ABIMIM Ignacego ps. "Grosz" s. Antoniego zamieszkałego w Komornem pow. Czarnków i brata ABIMIM Pawła ps. "Bogdan" s. Antoniego zamieszkałego w Czarnkowie ul. Sikorskiego Nr. 4, stwierdził że wycieki w czasie okupacji przebrwali na terenie powiatu Jedrzejów wojew. Kieleckiego i należeli do bandy H. J., w bandzie tej przejawiali aktywną działalność, pobili kierownika stowarzyszenia i dokonali mordziejstwa na spadochroniarzach Radzieckich.

W dniu 10 września 1953 r. wzmiankowany Albina Ignacy i brat Paweł przez delegatów z W.J.U.P. Kielce przy pomocy funkcjonariuszy tutaj, Urzędu zostali aresztowani za popełnione przestępstwa z okresu okupacji i okomunikowani do W.J.U.P. Kielce, wosade komendy na terenie Wareszowskiego bandyrol ci dokonali wycieków, którzy to do czasu obecnego nie zostali ujści. Jak wynika z-materiał posiadanych materiałów to zbliżili bandyrol ukrywając się na terenie tutaj, powiatu, w związku z powstaniem.

P o s t a n o w i e n i e

zakłada na Albina Ignacego ps. "Grosz" i jego brata Albina Pawła ps. "Bogdan" sprawę agenturalno-poszukiwawczą, oraz pisać do rozpracowania wszelkie podległe materiały, które przez obywateli mogą być wykorzystane jako materiał ukrywania i dążyć do szybkiej likwidacji bandytów.

Powznesaj sprawę ma być krypt. "Zbieg".

101115.15.54

Referent: Terencow Kubiak Edward st. starsz.

"Postanowienie o założeniu sprawy agenturalno-poszukiwawczej na ukrywających się bandytów...". Z zasobu IPN

Czarnków, dnia 29 lipca 1954 r.
 101115.15.54

P I A N

o sprawie "Zbieg".

Po przesłaniu materiałów wprowadzonej sprawie krypt. "Zbieg" stwierdzono, że bandyrol Kubiak Edward st. starsz. i jego brat Albina Ignacy ps. "Grosz" s. Antoniego zamieszkałego w Komornem pow. Czarnków i brata ABIMIM Pawła ps. "Bogdan" s. Antoniego zamieszkałego w Czarnkowie ul. Sikorskiego Nr. 4, wycieki w czasie okupacji przebrwali na terenie powiatu Jedrzejów wojew. Kieleckiego i należeli do bandy H. J., w bandzie tej przejawiali aktywną działalność, pobili kierownika stowarzyszenia i dokonali mordziejstwa na spadochroniarzach Radzieckich.

W dniu 10 września 1953 r. wzmiankowany Albina Ignacy i brat Paweł przez delegatów z W.J.U.P. Kielce przy pomocy funkcjonariuszy tutaj, Urzędu zostali aresztowani za popełnione przestępstwa z okresu okupacji i okomunikowani do W.J.U.P. Kielce, wosade komendy na terenie Wareszowskiego bandyrol ci dokonali wycieków, którzy to do czasu obecnego nie zostali ujści. Jak wynika z-materiał posiadanych materiałów to zbliżili bandyrol ukrywając się na terenie tutaj, powiatu, w związku z powstaniem.

P o s t a n o w i e n i e

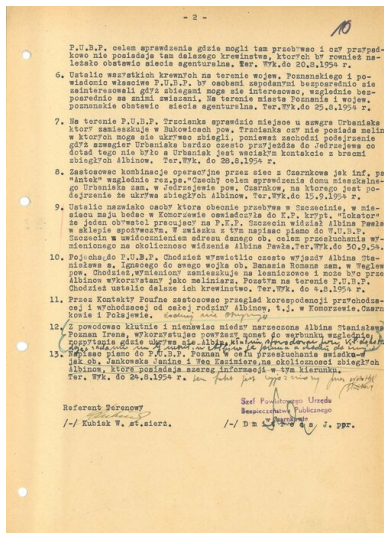
zakłada na Albina Ignacego ps. "Grosz" i jego brata Albina Pawła ps. "Bogdan" sprawę agenturalno-poszukiwawczą, oraz pisać do rozpracowania wszelkie podległe materiały, które przez obywateli mogą być wykorzystane jako materiał ukrywania i dążyć do szybkiej likwidacji bandytów.

Powznesaj sprawę ma być krypt. "Zbieg".

101115.15.54

Referent: Terencow Kubiak Edward st. starsz.

...z akt sprawy kryptonim "Zbieg" (strona pierwsza jednego z planów). Z zasobu IPN

... i strona druga tego planu. Z

zasobu IPN

Za zbiegami rozesłano listy gończe. Funkcjonariusze przypuszczali, że bracia mogli ukrywać się na terenie powiatu Jędrzejów. Opracowano plan przedsięwzięć operacyjnych i podjęto działania poszukiwawcze. Uruchomiono wszelkie kontakty operacyjnie przez sieć informatorów.

Kryjówka w Puszczy Noteckiej

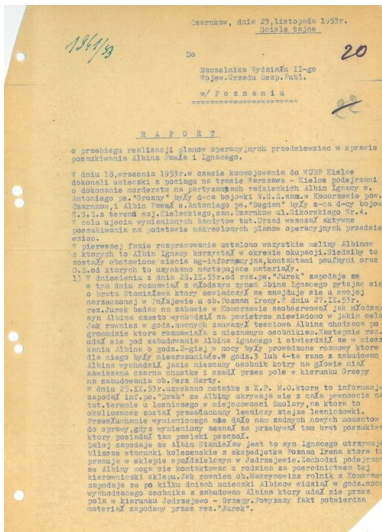
W porozumieniu z leczniczym z Hamrzyska zrobili kryjówkę w Puszczy Noteckiej, niedaleko Krucza, w ziemiance. Leśniczy dostarczał im amunicję do broni z tłumikiem i dzięki temu mogli polować. Przed wojną Ignacy był świetnym strzelcem, absolwentem szkoły podoficerskiej i należał do Bractwa Kurkowego.

Ziemianka, w której mieszkali, była dobrze zamaskowana – rosły nad nią drzewa i trawa, wejście było w

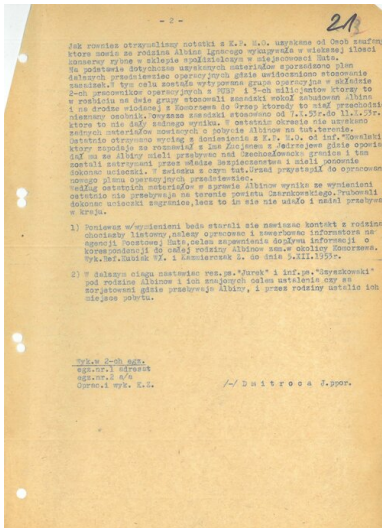
oddali. Mieścili się tam dwa polowe łóżka i piecyk. Wchodząc, sypali za sobą pieprz i tabakę, aby psy ich nie wyczuły. Syn Ignacego woził im jedzenie, czasem rowerem, a nieraz pociągiem do Lubasza i dalej idąc pieszo.

Paweł przebywał dłużej w ziemiance, a Ignacy nocami docierał do domu i pomagał w gospodarstwie. Przebierał się też za kobietę i pracował przy żniwach, wykopkach, przerywaniu buraków.

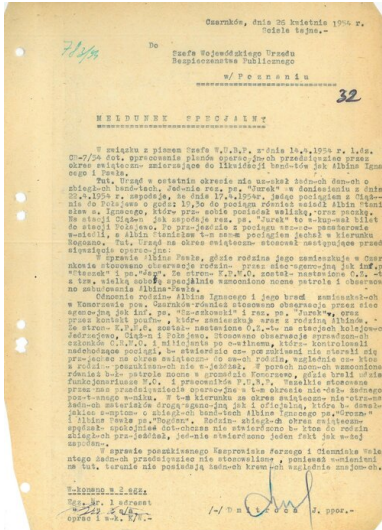
Za zbiegami natychmiast rozesłano listy gończe. Funkcjonariusze przypuszczali, że bracia mogli ukrywać się na terenie powiatu Jędrzejów. Opracowano plan przedsięwzięć operacyjnych i podjęto działania poszukiwawcze. Uruchomiono wszelkie kontakty operacyjnie przez sieć informatorów. Aktywne działania poszukiwawcze okazały się bezowocne. Bracia Albinowie przepadli.

Report UB (jeden z wielu); s. 1. Z zasobu IPN

...i strona druga tego raportu. Z zasobu IPN

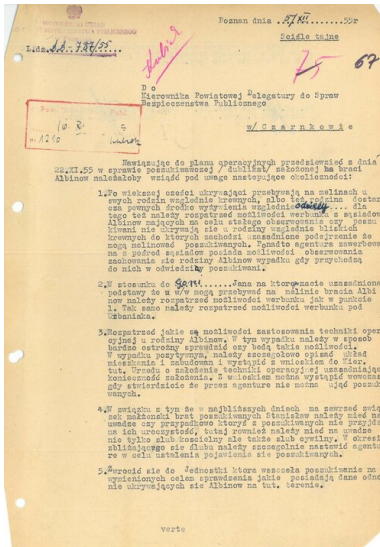

Jeden z meldunków UB (tu: "specjalny"). Z zasobu IPN

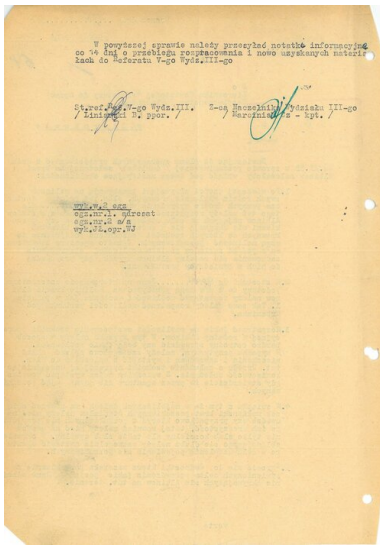
Paweł przebywał dłużej w ziemiance, a Ignacy nocami docierał do domu i pomagał w gospodarstwie. Przebierał się też za kobietę i pracował przy żniwach, wykopkach, przerywaniu buraków.

Sprawa o kryptonimie "Zbieg"

Także funkcjonariusze z Czarnkowa natychmiast podjęli aktywne poszukiwania w ramach sprawy agenturalno-poszukiwawczej o kryptonimie „Zbieg”. W porozumieniu z Komendą Powiatową MO na terenie miasta Czarnkowa i gromady Komorzewo wzmocniono patrole nocne i obserwowano mieszkania poszukiwanych i ich

**W jednostce o sygnaturze IPN Po
08/840 t. 1 nie brakuje też pism
(tu: s. 1). Z zasobu IPN**

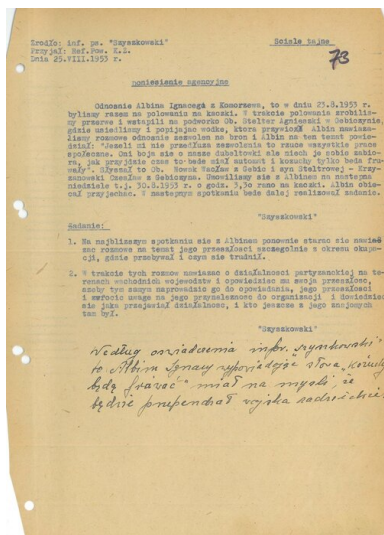
**...strona druga przywołanego
pisma. Z zasobu IPN**

Czarnkowscy funkcjonariusze odnotowywali sygnały o nierozpoznanym osobniku wychodzącym wieczorem, 28 września 1953 r., z domu Albina w Komorzewie. Od 7 do 13 października 1953 r. zorganizowano zasadzkę w zabudowaniach Albinów w Komorzewie. Działania wykonującej to zadanie grupy operacyjnej także okazały się

bezowocne. Przesłuchano leśniczego ze Smolar, kiedy funkcjonariuszom doniesiono o pojawieniu się tam nieznanymi ludźmi. Szczególną inwigilację prowadzono w okresie świątecznym. Spostrzeżono dziwne zachowanie żony Ignacego i syna Stanisława w styczniu 1954 r. Widziano też Stanisława Albina jadącego rowerem i wiozącego podejrzaną paczkę. Sprawdzone informacje o mężczyźnie przebranym za kobietę. Przeszukiwano wszystkie przypuszczalne kryjówki Ignacego Albina z czasów okupacji. Podobnie sprawdzano zabudowania sąsiadów i znajomych, nawet oddalonych znacznie od gospodarstwa w Komorzewie. Zorganizowano niejawną obserwację gospodarstw. Mobilizowano, sprawdzanych i na ogół pozytywnie ocenianych, informatorów. Kontrola korespondencji także nie przyniosła żadnych efektów. Do funkcjonariuszy dochodziły plotki o nadawanych przez Radio „Wolna Europa” informacjach o szczęśliwym przedostaniu się braci z powiatu czarnkowskiego, bez podania ich nazwisk, na Zachód. W kolejnych latach rozszerzono sieć agenturalną o dalszych pięciu informatorów. Rozszerzono inwigilację rodziny nie tylko na tę ze wsi, ale i mieszkającą w Czarnkowie. Zastosowano kombinację operacyjną.

Wszystko to świadczyło o osobistym i ambicjonalnym zaangażowaniu się funkcjonariuszy UB z Czarnkowa w poszukiwanie zbiegów. Bez rezultatów.

Bracia Ignacy i Paweł Albinowie decyzję o ujawnieniu podjęli po ogłoszeniu amnestii z 27 kwietnia 1956 r. Ujawnili się 16 maja 1956 r. w Prokuraturze Warszawskiego Okręgu Wojskowego w Warszawie.

Dziś "doniesienie agencji"
rozumiemy cokolwiek inaczej. Z
zasobu IPN

Inform. inf. po "Szyszkowski" Biuletyn tajny
Protokół Ref. 2/1
Data 15/III.1953 r.
Doniesienie agencji 83

Odnosić Albina Ignacego i Pawła wziętego w w dniu 8 grudnia br. z
Ich bratem Stanisławem z Okarowa, który był u niego ukryty w
Nagonka on nie chce wspomnieć i powiedzieć, że chyba nie przewidywał
sobie się ukryć, bo opierał się na tym, że Albina Ignacego i Pawła w czasie
podziemi w domu w "Szyszkowski". Wypowiedzi o jego bracie Ignacym
tak z nim jest, odpowiedział mi, że Albina Ignacy i Pawł w czasie
okupacji byli w AK i tam rozstrzelali w lasach podziemia
strzelał lubież, wie kilko ich sprzątał. Następnie powiedział
raz w czasie gdy, że jego brata powiesił, że Albina Ignacy i Pawł
strzele lubież, wie kilko ich sprzątał. Następnie powiedział
do brata otrzymał list od Ignacego i Pawła, że przechodzą
przez granicę w okolice Szyszkowa, o ile pamięta jego młodzieńca
Michał Gura i dalszych wiadomości na nią opowiadał z sąsiadów
Pierwszy list otrzymała młodzież z Szyszkowa
Donosząc o tym sąsiadom w tym czasie raporty narwał się
Pawł Michał z Ulty. Potemczas nie sądził się z nim porozumieć
a był się, że Albina na bro w tym, okoliczności.

"Szyszkowski"

S t a n i e

1/ W związku z tym, że Albina Stanisław na sesjach przyjechał po
ochód drzewa nalezy z nie przeszkadzać ponownie mówić
rozmowę na temat polityczną i jak oba bracia dalej się
względnie. Następnie rozmowę skierowa na temat jego braci
Pawła i Ignacego i w trakcie rozmowy dotychczas się od niego
Pawła i Ignacego byli w domu u swoich rodzin. I czy już dali o
sobie wiadomości są sąsiadów.

2/ Jak również rozmowę z Pawłem Michałem na temat
Albina i sądził, że jest wiadomości, że Albina są sąsiadów
na tute. terenach.

"Szyszkowski"

P r e d s t a w i e n i e

1/ Opis doniesienia przesłać do Wdz. III, W. U. S. P. w Poznaniu
2/ Doniesienie to wykorzystać do rozpracowania Albina.

**Nagonka trwa, psy z niej nie
próżniają. Obywatele
"Szyszkowski" stara się pomóc
UB w "odstrzeleniu" bandytów. Z
zasobu IPN**

Opis doniesienia z dnia 15 grudnia 1953 r.
83

Opis doniesienia z dnia 15 grudnia 1953 r.
83

Opis doniesienia z dnia 15 grudnia 1953 r.
83

Opis doniesienia z dnia 15 grudnia 1953 r.
83

Opis doniesienia z dnia 15 grudnia 1953 r.
83

Opis doniesienia z dnia 15 grudnia 1953 r.
83

Opis doniesienia z dnia 15 grudnia 1953 r.
83

Opis doniesienia z dnia 15 grudnia 1953 r.
83

Opis doniesienia z dnia 15 grudnia 1953 r.
83

Opis doniesienia z dnia 15 grudnia 1953 r.
83

Opis doniesienia z dnia 15 grudnia 1953 r.
83

**Doniesień było bardzo dużo.
Wyciągi z nich stały się
niezbędne. Z zasobu IPN**

Skuteczne ukrywanie się przez prawie trzy lata w Puszczy Noteckiej nie udałoby się, gdyby nie solidarne zachowanie sąsiadów, czy leśników. Świadczyło to także o cichym oporze wobec komunistów mieszkańców okolic wielkopolskiego Czarnkowa.

COFNIJ SIĘ